

ABONAMENTUL:

PE AN 3 COR. 20 FIL.

„1/2 „ 1 „ 60 „

„1/4 „ — „ 90 „

ÎN STREINĂTATE:

PE AN 6 FRANCI.

„1/2 „ 3 „

—o—

Numeri singuratici se vând
în Cluj cu 5 fileri, într'alte
locuri cu 6 fileri,

RĂVAȘUL

INSERȚIUNILE

se plătesc după mări-
mea locului ce ocupă;
fiecare cm. □ costă o-
dată 10 fil., de 2 ori
8 fil., de 3 și mai multe
ori 6 fileri.

ADRESA:

„RĂVAȘUL“

CLUJ, — KALOZSVÁR
6. JÓKAI-UTCZA 6.

Redactor resp.: BASIL MOLDOVANU

Apare în fiecare Sâmbătă

Proprietar-editor: Dr. E. DĂIANU

Unde dai și unde creapă.

Armata mea așteaptă, că nici odată nu voi abdice de acele drepturi și favoruri, ce sunt asigurate Maimarelui oștirilor. Armata mea se rămână comună și unitară, cum este astăzi o putere formidabilă pentru apărarea monarhiei austro-ung., față cu ori-ce dușmani.

Credincioasă jurământului, întreagă armata își va urma calea datoriei serioase, cuprinse de simțământul unității și solidarității, care prețuiește însușirile bune ale fiecărei națiuni și resoalvă fiecare contrast prin aceea, că virtuțile fiecărui popor le valorează spre binele întregului.

Așa se zicea în porunca de zi către armata a Maiestății Sale, apărută acum e anul după manevrele din Galiția, la Chlopy. Ca un trăsnet din senin trecea vestea acestei împărătești porunci peste întreagă țeara. Mai ales printre stăpânitori, mulți au rămas ca trăsniți de glasul ei, de puterea cuprinsului ei.

Aici în Cluj se vedea și se simțea mai bine poate ca ori unde, lovitura grozavă a acelor cuvinte împărătești.

Era, parcă căzuse o năpastă peste toți și peste toate; parcă se sfârșise cu toată domnia și stăpânirea purtată până aci. Domnii erau ca plouați; umblau resfirați pe uliță, cu capul plecat și adânciți în gânduri. Nu era nici o veselie pe stradă, nici un sgomot; nici un zimbet pe fața cuiva, nici un schimb de vorbe prietinesc ca altădată. Parcă amușise orașul.

În cafenele și prin restaurante aceeași tăcere; aceeași apăsare nădușită. Se cufundau domnii în câte o gazetă, își ascundeau fața în foile mari de hârtie

și ceteau. Nici nu mai disputau ca altădată, dar se mai rîdă, ori se mai miște amenințatori din mâni. Părea că-s la comandare cu toții; părea că a murit oare cine, care a îngropat în jale și durere țara. —

— Ce zici la noutatea zilei, dle Doctor? — întreb pe un avocat maghiar, care se interesează de mersul politicii, și ca fost ziarist, știe să-și spună totdeauna păreri sale, păreri cari nu se prea cetesc în jurnale, dar cari sunt poate păreri multora.

Advocatul meu, însoțind cu o mișcare mult grăitoare un gemet de nemulțămire, își ușură inima cu câteva isbucniri, la adresa Vienei, ce nu se pot pune pe hârtie.

— Aici ne-a adus politica de 30 ani a liberalilor — zise după o pauză omul meu, punându-se mai așezat la vorbă. Aceasta este isbânda partidului, care ne »fericește« de 30 ani. Ne-au stricat cu bisericile, prin politica nesocotită, care a introdus căsătoria civilă și recepțiunea jidovilor. Ne-au stricat cu naționalitățile prin nebunia șovinismului; ne-au ruinat economicește slobozind asupra noastră toată puterea capitalului internațional jidovesc, care ne despoie de moșii, și care își acaparează tot ce mișcă și produce în această țeară, de la fabricile de tot felul până la gazetele de toate zilele, cari fabrică așa numita »opinie publică patriotică«. Față cu toate scăderile acestea mai avem un singur lucru, cu care se acopereau încrederea coroanei, bunele raporturi cu casa domnitoare. Cu asta se mai laudau, cu asta își acoperia toate falii-

mente politice. Acum, iată că au perdut și acest punct. Bancruta politică e gata. Suntem o țeară nenorocită. Feliuritele confesiuni învrășbite și slăbite, în folosul jidovilor. Naționalitățile toate ne uresc, ear jidovii ne sărăcesc pe toți. Suntem calici și caliciți, și peste toate vine acum și mânia Maiestății Sale...

— Așa descria starea de atunci avocatul maghiar din Cluj, și după câteva observări binevoitoare, din parte-mi, el continuă.

— Eu, domnul meu, totdeauna am zis, că politica noastră de până acum e din temelie greșită. Eu nu mă las sedus de vorbele de stradă ale curentului șovinist. Eu socotesc, că-s mai de încredere și mai patriotice elemente naționalitățile, decât noii »patrioți« ce ne sărăcesc pe noi spre a se îmbogăți spre sine. Știu de pildă cu ce alipire puternică se leagă Românul de satul seu, de breazda sa, de casa în care s'a născut. Patriotismul acesta își are rădăcinile puternice în pământ, și fără îndoială e mai probat și mai curat de cât »patriotismul« prefăcut al acestor speculanți neguțatori, cari zic, că acolo ție patria unde ție bine. Și am auzit și despre celelalte naționalități câte o însușire bună, și rară, cari în ochii mei le ridică în lumina patriotismului peste toți concetățenii imigrați de ieri-alaltieri de prin Galiția. De aceea, ori cât mă îngrijorează porunca de la Chlopy, mă gândesc că ea va avea poate și un folos pentru noi, că va produce o schimbare politică; calea bătută de 30 de ani se va părăsi și se va porni pe o cale nouă de apropiere cinstită

FOIȚA RĂVAȘULUI

Diņ cronica unei parochii.

Parochia gr.-or. Mănăsturul-unguresc din comit. Clujului este una dintre puținele parochii românești, cari își au însemnate într'o cronică întâmplările prin care au trecut după vremuri. Păr. Gavril Hango publică acum în »Tel. Rom.« un extras din aceasta cronică, care e foarte interesantă. Pentru ca să se îndemne și alți preoți a urma pilda bună, dată de preotul-cronicar al Mănăsturului, reproducem și noi o părțică din ea, privitoare la lucrurile din 1848. Din socotelile bisericeii se vede că și din Mănăsturul-ung. au luat parte la marea adunare de pe Câmpul Libertății dela Blaj, și au cheltuit cu acel prilej din banii bis. 30 fl. În acel an 1848 bis. a păgubit mult prin faptul, că curatorul a primit câteva sute în hârtii de ale lui Kossuth, cari și-au perdut prețul și au fost arse în Cluj. Ba mai avu biserica o pagubă mare: »dădurăm clopotul rășcanilor (prediul Râșca, filie la Mănăsturul-unguresc) pe sama aladalomului koșutan să facă tunuri, aceasta încă fu pagubă...« — zice cronicarul.

Pentru aceasta a primit biserica la 1852 ceva despăgubire, că zice cronicarul: »am dobândit în acest an dela împărăție pentru paguba ce ne-au luat clopotul Maghiarii — au trimis în acea privință Dascălul Crigorie Fodor și cu parochul I. Condor jelianie la episcopu și ne-au dat 100 argint«.

Cu privire la evenimentele petrecute în aceasta comună în a. 1848, cronicarul preot Ioan Condor scrie următoarele:

»Într'acesta an vinind slobozenia, au sârbat acea prăznuire cu mare pompă, vin la săteni de 24 fl. v., muzică au avut într'o zi toată ziua, în turn au fost patru feciori cu 4 piștoale, la începutu liturgii au dat salve cu iale odată, iară la vangelie altădată, și la Axion și la sfârșitul liturgii — așa s'au sâvrșit celebratul s. liturgii întru cinstea împăratului cu Imnul, earăși întru acea onoare, la acest praznic luă parte popa maghiar Nagy Farkas cu câțiva poporeni. Destul, că ei maghiarii deși luară parte la această sârbare, era foarte năcăjiți pentru-ce pe turnul nostru nu vâlfăie steagul uniunii. Totuși laudă Domnului, că prin purtarea de grije a lui D-zeu rămaserăm în viață, deși eram la arătare către ei, inima adora pre împăratul legiuit. Întru acest an să aredică aicia Garda națională (örség) numită, la care pentru frica avută la junimea română a să împreuna cu ei — și parochul românesc Ioan Condor căută a primi starea de alhadnagy și Nagy Farkas iară de fôhadnagy — aci apoi să schimbă bucuria în cea mai mare plâns și supărare. Parochul Ioan Condor vîzînd cele mai mari cleвете asupra împăratului, își dede dimisia de slujba sa, pentru-care lucru publicul maghiar îi amenința cu plumb, totuși D-zeu scuti nația și poporul nostru, dimpreună cu s. biserica, deși fugăream întru acest an, nimic pagubă s. biserici nu i-s'au întâmplat«.

De însemnat, că în comuna aceasta Maghiarii sunt în mare majoritate față de Români, și așa nu e mirare, că Românii au trebuit să joace fără voia lor în revoluție.

Pădurile din America-Sudică.

Dacă ai putea cuprinde cu o privire, de sus din vîzduh, toată întinderea de păduri uriașe cari acoper întreaga Americă-sudică, dela stepele Venezuelei până la bărăganurile dela Buenos-Aires, ai avea o priveliște uimitoare. Complexul acesta de păduri este cel mai mare de pe pământ și cuprinde un loc de 124 de ori mai mare decât suprafața României. O singură pădure! Ea e tăiată în toate direcțiunile de riuri uriașe, așa de uriașe în cât mulți dintre afluenții lor de mâna întâia și de-a doua întrec în mărime Dunărea.

Acest codru enorm are tot felul de copaci. De obicei pădurile dela tropi se deosebesc de altele prin amestecul curios al copacilor. Lucru care se vede în Europa bună-oară, că aceeași pădure e alcătuită numai din același soi de copaci, și deci vorbește de o pădure de fag, de stejar, de brad — acest lucru e necunoscut în pădurile de la tropi. Parcă același copac nu suferă lângă el pe altul din neamul lui, și de aceea pădurile sunt un amestec nesfîrșit de copaci, și rar vezi doi ori mai mulți copaci de același neam unul lângă altul. De aici o nesfîrșită variațiune, după felul copacilor. Lângă unul care abea înfloreste vezi altul cu fructele coapte, dincolo unul cu fructele abea născute, altul îngălbenit și cu frunze ce cad, pe când dincolo altul acum înverzește.

Riurile sunt singurile căi de comunicațiune prin păduri. Pe malurile lor sunt sate, la depărțări enorme unele de altele, și pe unde e loc pe maluri trăesc cu sutele de mii boii, caii și catării, avere a nimănu, ducând o vieță foarte primejdă. Cu milioanele trăesc în stare sălbatică aceste animale pe nesfîrșitele bărăganuri și pe stepe, și

spre cinstita inimă a neamurilor maghiare, cari sunt adevărat patriotice, nu însă speculante ca diriguitorii liberali de astăzi.

— Am ascultat cu interes mărturisirile acestea, ce mi-se părea că le face, după adevărată pocăință întreg publicul unguresc, care-și cunoaște greșala urmată de atâția ani. De atunci a trecut un an și înzădar ar fi așteptat cineva îndreptarea dorită. Astăzi, la anul, în locul poruncei de la Chlopy ne sună în urechi, amenințator ca o furtună pustiitoare, proiectul de maghiarizare al ministrului Berzeviczy. Acest nou plan era menit să abată atențiunea publicului maghiar de la trebile militare. Și cu toate că și în cele militare Ungurii au cucerit mult teren nou, noi trebuie să mai plătim și amarul ce l'a produs la șovinisti porunca de la Chlopy cu școlile noastre, pe cari noul proiect de lege amenință a ni-le pune pe cheltuiala noastră în slujba maghiarisării. — Eată unde dai și unde creapă. Astăzi nu-și mai aduce nime aminte de zăpăceala ce a produs în cercurile șoviniste porunca de la Chlopy. Noi însă observăm desvoltarea lucrurilor, — fără să ne pierdem nici răbdarea, nici nădejdea, — și credem că pot n'ar trebui să uite nici fericiții nostri guvernanți cari aplaudă planurile noue de maghiarizare cu ori-ce preț că uneori istoria se repește, și de aceea ar fi în interesul țării. ca ideile înțelepte și drepte, ce li-le inspiră uneori momentele istorice, să nu se pună la dosar îndată ce au scăpat, fie și la aparență, din strâmtoare.

Crestături.

— Un poet Român, dl Vojen dela Iași, ține prelegeri pe la noi în diferite orașe locuite de Români, vorbind despre Carmen Sylva și despre »problema nemurirei«. Ne-a surprins plăcut faptul, că un Român din România liberă vine la noi să țină conferințe în dulcea limbă românească, care pe buzele fraților de preste munți câștigă și mai multă dulceață. În paharul cu mied au picat însă curând picurii amărelei, cari mai totdeauna însoțesc, într'o formă ori alta, dulceața ce vin să ni-o

ajung astfel și prin păduri de-alungul riurilor până pe la izvoarele Orinocului. Dar aci sunt vecinic hârțuite de jaguarul negru, cel mai mare și mai iubitor de sânge dintre neamul tigriilor. Dureroasa pierdere a unui câne frumos care ne însoțise, prin păduri, într'o noapte când am poposit pe malul unui riu, ne-a făcut ca la întoarcere, peste două zile, să poposim anume noaptea tot în același loc în nădejde că vom găsi cânele, deși bănuiam că a fost sfâșiat de un jaguar. Într'adevăr peste noapte am auzit foarte aproape de cortul nostru urletul fioros al unui jaguar, pe semne era tot același care ne mâncase cânele. Fiind-că nu puteam dormi și trebuia să veghem la focuri toată noaptea, am stat de vorbă cu călăuzele noastre, cu Indienii, întrebându-i ce știu ei despre jaguar. Intre altele ne-au spus, că jaguarul de multe-ori se rătăcesc, în umblarea lor după pradă, și ajung în locuri așa de nestrăbătute ale pădurii, printre tufișuri și liane în cât nu mai pot eși, și neavând puțința de a se mișca pe jos trăesc până la moarte pe copaci pustiind maimuțele.

Lianele și alte plante acățatoare se întind pe jos și se sue pe copaci formând nestrăbătute ziduri, tot așa tufișurile mărunde, încât nu e cu puțință să se strecore printre ele nici animale mici ca pisica. E un haos de tulpini, de coarde, de crengi, de tufe, împletcite în toate chipurile, și aceasta ține pe întinderi enorme, poate sute de kilometri într'una.

Dela insula del Diamante, pe cari Indienii Zambos cultiva trestie de zahăr, scoborând pe Orinoco, ajungi în locuri înspăimântătoare prin sălbătăcia frumseții lor. Rîul cel uriaș își strămtează albia până la 300 de metri și curge câte-va zeci de kilometri într'o linie dreaptă de tot, ca un canal. De amândouă părțile pădurea vine până în mal, și este asemenea unor uriașe ziduri. Parc'a-i fi într'o cheie de munți. Copacii cendrela și demantus se ridică înspăimântător de înalți, încât cei mai înalți brazi la noi sunt tufiș pe lângă ei, și

dee frații nostri, fie ca musică, fie ca gândire... Avem triste experiențe în privința asta și când auzim de astfel de întreprinderi, cari ar trebui să ne umplă inima de bucurie, mai totdeauna ne temem, că la urmă paharul frățesc va fi amar. Așa și cu dl Vojen. Din niște versuri, dedicate d-lui Silviu Suciu, și publicate în »Tribuna« fostă a »Poporului«, ne-am convins, că dl Vojen e un teosof, și bănuiam, că mai mult decât dragostea de neam îl mâna să vie la noi și se propovăduască, spiritul de sectar sau reformator de lege... Asta ne presentă, venirea D-sale la noi, într'o lumină cu totul alta de cum ni-se părea la început.

De fapt »Foaia Diecesană« din Caransebeș scrie despre »Nemurirea« dlui Vojen următoarele:

»Am admirat la dl Vojen limba frumoasă românească și excelentul mod de predare. Ne-a surprins însă îndrăzneala necvalificabilă de a pași în fața unui public român de lege cu o conferință, al cărei obiect este *combaterea indirectă a religiei creștine* și propagarea celui mai cras materialism și tesofism. Ne mirăm de indulgența publicului nostru, care nu se revoaltă, când este atăcat în cele mai nobile sentimente ale lui, în sentimentele religioase-morale; ne mirăm și mai mult, când foi românești fac reclamă fără cap unui pseudo-filosof modern de calibrul d-lui Vojen, care *numai român și creștin nu este*. Poate că tocmai aceasta este și cauza, pentră ce i-s'a dat voie d-lui Vojen să cutriere părțile locuite de Români din Ungaria«.

— Va să zică este adevărat de ce ne temeam; dl Vojen e un teosof, ca și dl S. Suciu (din Budapesta) și ca și ucenicul seu D. Stoica. Atunci înse nu suntem curioși de voiajurile ce le face Vojen, pe la noi și pe câmpiile nemurirei. Cu atât mai virtos nu, că și »Voința Națională« din București ni-l înfățișează pe dl Vojen, ca o »mărime prea locală pentru ași putea aroga o misiune de apostol luminător al poporului ardelean«.

Caute-și dl Vojen alte probleme spre a se face *nemuritor*, și-l vom vedea bucuos; altfel și de-l vom asculta cu urechea, nu-l vom aproba cu inima, ba ne vom revolta poate că îndrăznește cineva să abuzeze de dragostea noastră pentru limbă, în dauna dragostei noastre pentru lege.

— Adunarea »Asociațiunii«, ținută la Timișoara nu știm încă cum se va fi sfârșit. Surprinderi va fi făcut de sigur. După-cum am văzut din raportul general al comitetului — sosit numai cu 5 zile înainte de adunare, va să zică târziu ca totdeauna, deși s'a tot cerut să se publice mai curând — svonurile ce ajunseră și pe la noi, nu erau din vânt. De fapt comitetul a desconsiderat și al doilea concurs, de dragul d-lui Diaconovich, care la insistența secțiilor și-a retras abdicerea. Ce va fi făcut adunarea cu aceasta nouă încurcătură, vom vedea.

deși și întunecați, de par'că pădurea întreagă se prăvălește în riu. Văzduhul era plin de flamingi și de alte paseri de apă, cari întunecau lumina zilei cu mulțimea lor. Sub poala înfricoșatelor păduri, pe malurile nisipoase se găsește mai fără excepție în tot dealungul rîului un șir nesfârșit de tufăriș foarte des, înalt cam de un metru și jumătate, așa că seamănă cu un gard viu de o lățime de mai mulți metri. Regulat, la îndepărtări mari, gardul acesta are deschizături în chip de poartă. Aceste sunt negreșit făcute de animalele mai mari din pădure, ca să poată ajunge la riu. Prin ele vezi ieșind, mai ales în zori și seara sau amurg, tigroaicele cu puii, tapirii și un fel de mistreți, ca să se adape. De pe mijlocul rîului, din luntrii, îi vezi necentenit cum răsar de pe aceste porți, și de multe-ori ai bucuria să-i urmărești cu ochii câte o jumătate de kilometru, cum merg pe malul rîului, căci dacă le neliniștești cu trecerea luntrii ori cu strigăte, ele nu încearcă să rupă gardul acela cu sila, ca să se ascundă, ci se duc încet pe mal până la cea mai apropiată deschizătură și dispar în pădure. În cele 74 de zile, cât am călătorit pe riu, am avut nenumărate ori ocaziunea să ved această privilegie, și totdeauna ca un farmec nou. Ies din pădure, ori ca să bea, ori ca să se scalde, ori ca să pescuiască, fel de fel de animale, în grupe mari, și mamifere, și păsări și amfibii și reptile, animale uriașe și curioase ca făptură și ca frumusețe a culorilor strălucitoare. Uneori lucrurile se petrec în liniște, alte-ori cu mare zgomot, când vr'un tigru atacă animalele ori când se ivesc dușmanii între ele. Bietele făpturi se adună după neam, se observă, se pândesc și sunt tot pe pază. Mai ales vieață sbuciumată duce capibasul, sau porcul de apă, căci pe uscat îl pustiesc tigrii ear în apă crocodilii. Pe lângă toate, bietul fugă așa de greoiu, încât mai de multe-ori am gonit turmele lor, și am prins câte unul din turmă.

G. Coșbuc.

Din Bihor.

— »Socialiștii« și Episcopul Radu — Pășunatul pădurilor — Un conflict grav — Facerea frunzarului — Episcopul și țerranii — Un program economic
O mare schimbare — Îmbunătățirea rassei de vite și pomăritul rațional — Reședința episcopască. —

(Continuare și fine).

Poporul românesc dela poalele Bihorului — și alt popor acolo afară de vre-o 4—5 sate maghiare s'au amestecate nici nu există — împrăștiat fiind pe locuri muntoase sau pe șesuri de munte, din bătrâni a trăit mai cu seamă din economia de vite și din lemnărit; pe câtă vreme numărul locuitorilor era mai mic și s'au păstrat obiceiurile și moravurile cele vechi, tradiționale, acest popor își avea traiul seu anevoios, nu-i vorbă — dar totuși nu greu de suportat. În timpurile mai din urmă însă, numărul locuitorilor s'a înmulțit de-a rîndul prin sate; obiceiurile au început a se schimba, prin ceea-ce am putea numi, mai mult sau mai puțin, lux, împrumutat de la orașe și mai ales prin avîntul dureros ce l-au luat *cărciumile*. Pe de o altă parte pădurile s'au regulat prin dispozițiuni legale aspre dar necesare pentru conservarea lor, proprietățile sătenilor s'au segregat de-ale domeniilor, pășunatele în forma aceasta s'au restrins, ca și lemnăritul, pus în genere pe alte baze. Ear paralel cu acestea schimbări restrictive sarcinile publice de tot felul au crescut colosal. Intre atari împrejurări în modul de traiu al poporului încă trebuia să se facă mai mult de cât o schimbare, și totuși aproape nimica sau numai foarte puțin s'a făcut până acuma. Dacă voi semnala faptul, că în timpurile din urmă a crescut numărul celor ce de la munte se pogoară la lucrul câmpului pe șesurile bogate ale pustelor ungurești și și aceasta mai numai în vremea secerișului, atunci aproape totul am spus, privitor la schimbarea modului de traiu al lui. În colo aceeași practică la cultivarea câmpului și adecă a răzoarelor lor, aceleași mijloace primitive și aceleași puteri risipite la lemnărit, aceași rasă de vite degenerată prin vremuri, același pomărit nerațional și lăsat în știrea Domnului. Așa însă nu mai merge. Timpul este suprem, ca să se înceapă o altă direcție altcum, miseria va crește și fără de secetă, și poporul nostru bun, blând și răbduriu dela firea sa, în scurt, mergând din rău în rău, va ajunge nu departe de perire.

Cete de proci *mincinoși*, cari în realitate *altceva* vinează și pe aici ca și în alte părți, cu cuvinte meșteșugite și ademenitoare s'au pornit a stârge focul durerilor vîrsând oleu pe el, nutrintă mințile, atât de înapoiate în cultură, cu idei absurde, menite nu a îndrepta și vindeca răul, ci a turbura chiar și ordinea socială, împingând pe oameni spre povârnișul anarchiei, de unde au să se trezească cu necazuri și mai mari și cu amărăciuni și mai dureroase.

Mișcat de asemenea stări triste și bolnăvicioase și și preocupat de gândul de a concurge după puțință la vindecarea lor, ear pe de o altă parte avînd a suporta sarcini dominale mereu crescătoare și a contribui la alinarea lipsurilor, cari zi de zi se înmulțesc împrejurul nostru, Episcopul, deja din anul cel dintăiu al păstoriei sale în aceasta diecesă, a purces la *reformă economică*, destinate a da avînt din ce în ce mai puternic afacerilor dominale.

Astfel în primăvară a regulat grava cestiune a *pășunatelor* în munții și în pădurile dominale: cestiune de interes vital, aproape pentru o sută de sate din aceste părți. Nu voui insista asupra modului înțelept de regulare a acestei cauze grave, prin care obștea locuitorilor a fost scăpată din mâinile cător-va fruntași din sinul lor, cari cele mai adese-ori la spatele domeniului deprindeau un fel de uzură meșteșugită, dar nu puțin simțitoare pentru cei mai săraci. Nu voui spune, că deja de atunci a fost lărgit pășunatele cu peste 6000 de jugere de pădure, ținută sub opritură; și nu voui arăta nici prețurile de tot modeste — pe alocurea una cu alta abia 10—15 cruceri de juger — ale aranzilor anuale; despre toate aceste în trăsături generale s'a mai scris deja la timpul său. Una totuși voui să o spun și anume, că pe câtă vreme, pășunatele se dădeu în arândă numai pe câte un an și respective după sezoanele de vară și de iarnă, spre începutul lunii lui Septembrie vitele trebuiau mănate jos dela munte, dacă proprietarii lor nu țineau și pășunatul de iarnă; ear primăvara licitațiunile avînd loc de obicei numai pe la Sf. George, pășunatul se începea târziu. Acuma însă când pășunatele sunt date la comune și nu la particulari, pe câte 3 ani, pășunarea poate ținea ori cât și se poate începe ori-când, după-cum va permite vremea. Și din întâmplare, chiar anul acesta, cu seceta cea mare și cu lipsa de nutreț va dovedi importanța acestei reforme.

Pentru reînnoirea *rassei* de animale domestice, cu prețuri foarte mari a procurat vite în

parte deadreptul din *Pinzgau* și rimători de cea mai bună rassă, din cari toate pe încetul își vor putea procura dela domeniu și oamenii din jur. Înființarea *fabricei agricole de spirt*, pentru care a făcut deja pașii de lipsă, nu puțin va concurge la ridicarea valorii vitelor și a produselor din acest ținut.

Reînnoirea sămânțelor de cereale a făcut-o deja în primăvara trecută, procurând de unde numai a putut afla mai bune și mai potrivite. Spre a da ținutului pildă de a începe cultivarea rațională a pomăritului, tot în primăvară a procurat și a plantat aproape zece *mii* de ultoi nobili; și continuarea astorfel de plantațiuni nobilitate este în curgere de a se face în întindere încă mult mai mare.

S'ar mai putea aminti dispozițiunile luate spre a pune la cale fondul de împădurărire, spre a se regula curgerea apelor mai mici, spre a se cultiva mai intensiv nutrețele artificiale, spre a se face regulamente de servitiu, spre a se despărți și mai precis socoțiile diferitelor ramuri de economie, cu scopul de a se cunoaște și mai bine rentabilitatea lor etc. Dar și cele înșirate mai sus sunt dejuns spre schițarea unui program economic concipiat între marginii destul de largi.

La urmă adaug că noua Reședință episcopască din Oradea-mare, deja înainte de a fi pe deplin terminată, prin cuvinte mari și impunătoare spune celor ce-o privesc, că va să fie un strălucit monument al mării biserice și chiar al numelui românesc pe țărâmurii Crișului.

Și celelalte, după acestea!

Vasile Dumbravă.

CĂRȚI DIN ORI CE PĂRȚI.

Bucium-șasa, 8 Sept. 1904.

Reununea femeilor de la noi și-a ținut adunarea generală în ziua de Sf. Mărie d. a. în sala I. a școlii populare gr.-cat. fiind de față pe lângă membrii săi și câți-va oaspeți.

Dacă în privința aceasta nu se prea pot aduce laude, căci numărul membrilor crește de tot încet și cu anevoe, ear adunările sunt încă tot slab cercetate, apoi nu tot așa se poate grăi despre lucrările Reuniunii și sporirea averii sale.

Din rapoartele cetite în adunare au eșit la iveală cele mai frumoase lucruri. Reuniunea și în anul trecut a ajutat cu haine pe 22 de școlari, cheltuind în scopul acesta 80 cor., ear elevilor mai sêrace le-a procurat material pentru lucru de mână în preț de 20 cor. Pe lângă aceea și-a împlinit Reuniunea veche sa dorință de a împodobi cele 2 sale de învățământ cu icoana Fecioarei Măria, patroana sa. Pentru aceste 2 icoane frumoase (Maria cu fiul Isus în brațe) a cheltuit suma de 65 coroane.

Averea Reuniunii de la cea din urmă adunare generală încoace a crescut până la aceasta cu suma frumoasă de 492 cor., 16 bani, nesocotind aci piatra, ce o are nevândută la baea de aur «Concordia», care încă mai face peste 100 coroane. Astfel starea averii ar fi fost la adunare peste 2682 cor. După o viteză de abia 4 ani și într'un sat mic e de ajuns! Meritul acestei creșteri este al societăților de la baea «Concordia» și a conducătorilor de la băncile «Auraria» și «Detunata», cari an de an ajută cu sume însemnate. Laudă și recunoștință lor!

Reuniunea — pe cum s'a spus la adunare — are și o bibliotecă frumoasă cu peste 300 de cărți. Din acestea s'au cetit în anul trecut mai bine de 120, arătându-se din an în an spor în numărul cetitorilor și-a cărților cetite. Cetesc mai ales cei între 10—16 ani. Pe cum se poate vedea așadar Reuniunea aceasta tinere împlinește o lucrare dintre cele mai frumoase și folositoare în mijlocul poporului gr.-cat. din Bucium-șasa și e vrednică să fie spriginită din toate puterile.

Aceasta au înțeles-o foarte bine tinerii cu carte de la noi și cam spre ea caută de câte ori aranjază ceva petrecere, ori reprezentațiuni teatrale, de cari aici sunt foarte dese și bine reușite.

Incheiu, dorind spor și vieță lungă acestei vrednice Reuniuni și tuturor spriginitorilor ei.

Binevoitorul.

Cu 1 Septembrie începe nou abonament

la

„*Răvașul*“ Pe $\frac{1}{4}$ de an costă 90 fil.
 „*1*“ „ $\frac{1}{2}$ „ „ „ 1'60 „
 „*2*“ „ $\frac{3}{4}$ „ „ „ 2'50 „
 Cetitori, lățiți „*Răvașul*“ câștigându-i fiecare
 câte un nou abonat.

Restanțierii să binevoiască a-și achita datoria!

DE PESTE SĂPTĂMÂNĂ

Pentru noua biserică din Cluj.

La fondul noii biserici române din Cluj au mai contribuit:

Nr. 163. *Maria Schiop n. Furnea* din Cluj (Trefort u. 33) 2 coroane.

Nr. 164. *Dr. Liviu Lemeny*, avocat în Sibiu, 10 coroane. — Laolaltă 12 cor.

D-zeu le răsplătească însutit.

— **La fondul »S-tei Ane«**, al reuniunii femeilor române din Cluj, a mai dat domnul Dr. E. Dăianu, întemeietorul acestui fond, 20 coroane, din prilejul pomenirii S-ților părinți ai Preacuratei fecioare: »Ioachim și Ana«. (22 Sept. n.).

— **Episcopul Lugojului** a sosit Sâmbăta trecută, 17 Septembrie, la Blaj spre a fi de față la cununia nepoatei sale Elena Nestor cu prof. Octavian Prie. Prin aceasta cununia s'a prefăcut în eveniment pentru Blaj. Masa de ospet s'a întins în refectorul Seminarului teologic. Chiar și Escelența Sa Metropolitul Dr. Mihaly de Apsa a onorat ospetul cu înalta sa prezență. În ziua de Sf. Mărie (21 Septembrie n.) a celebrat sf. liturgie în catedrală ll. Sa Episcopul Dr. Hossu, cu asistență bogată de 16 preoți, canonici și profesori și 2 diaconi. Public foarte mult era în catedrală. P. S. Sa Episcopul Lugojului a predicat laudele Prea Curatei Fecioare vorbind cu pîntr-un zvon unctiune. Era tocmai un an de la sfințirea Sa întru arhieru, și pomenind acest moment a fost emoționat până la lacrimi, ceea-ce multora din public asemenea le-a stors lacrimi. — Petrecerea P. Sfinției Sale în Blaj a pus în mișcare tot orașelul și a lăsat cele mai frumoase impresiuni.

— **Regina Italiei** a născut un prunc, căruia i-s'a dat numele moșului seu *Umberto*. Micul *Umberto*, moștenitorul tronului Italiei, a produs mare bucurie în frumoasa Italie.

— **Ministrul Berzeviczy**, va sosi la Cluj, Luni în 26 Septembrie spre a cerceta mai multe școale. Ministrul școlilor va petrece în Cluj până în 30 Septembrie n. la ameazi.

— **Stipendii pentru Maramureșeni**. Primim următoarele: »Pentru dobândirea stipendiilor din fundațiunea vicarului «Köszeghy» se escrie concurs până la 15 Octombrie n. Pot recurge iuriști și studenți gimnasiști români de origine nobilă din Maramureș. La recourse se se alature carte de botez, atestat despre originea nobilă și testimoniul școlar din anul școl. trecut. Recursele adresate către Comitet sunt a se trimite la Tit Bud, vicarul Maramureșului.

Siget, la 17 Sept. 1904.

Tit Bud, vicarul Maramureșului.

— **In Turda** se va sfinți noua școală română gr.-or. în 25 Sept. n. Din acest prilej se va face petrecere în sala și curtea noii școli, la 8 ore seara. În pauză se va juca »Călușorul» și »Bătuta». Venitul petrecerii e menit pentru înzestrarea școlii.

— **Esposiție de vite**. În scopul de-a înainta economia de vite »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului» va aranja Duminecă la 9 Octombrie n. 1904 în comuna *Răhău* (com. Sibiu) a 14-a esposiție de vite, împreună cu distribuie de premii în bani. Esposiția se va desfășura de astădată la vite cormute cu eschiderea caprelor. La esposiție nu se primesc decât vitele locuitorilor din comunele Răhău, Călnic, Deal Căcova, Săsciori, Sibișel, Petrifalău, Laz, Loman, și Rechita. Pentru vitele aduse afară de Răhău se cer pasapoarte în regulă. Oile trebuie espuse în grupe de cel mai puțin 3 capete; altcum nu se premiază. Se vor distribui douăzeci și nouă de premii în suma totală de 200 cor.; dăruite de comisiunea economică a comitatului Sibiu.

Scopul esposiției este mai ales a urni și încuraja adevărată propagare în economia vitelor. Drept aceea, în privire se va lua nu atât intențiunea vedită de-a străluci cu vite de paradă, ci mai cu seamă buna chibzuire în alegerea vitelor de prăsilă, hărnicia și inteligența dovedită în realizarea scopului urmărit. Aceia, cari au prăsit ei înșiși vitele, vor avea întâietate față cu aceia, cari au espus vite prăsite de altcineva. Nimenea nu poate fi premiat, care n'a ținut vita în grija proprie $\frac{3}{4}$ an cel puțin. Ca vrednice de premiat se consideră mai ales bovinele, cari întrunesc în mare măsură însușirile vitelor mari, puternice, frumoase la trup, blânde, lăptoase, bune de prăsilă și de îngrășat. Față cu vitele corcite se va da întâietate vitelor de rassă curată. Ca semne de lapte mult se consideră trup prelungit, piept larg și foale șerpuit de vine groase; uger plin și mare, nu prea cărnos, nici prea gros, înzestrat cu păr scurt și moale și având patru țife moi, deopotrivă de mari; piele molatică, pîntr-un subțire și privire blândă. Ca bune de îngrășat sunt a se considera mai ales vitele trunchioase, cu capul mic, oase subțiri, piept larg și cărnos, șolduri îndepărtate, coapsă lătareată, piele mișcătoare, per

moale. Ca bune de muncă se consideră mai cu seamă vitele osoase, cu picioare cam lungi, piept larg și rotunzit, șolduri puternice, copite sănătoase, mers vioiu și regulat. — Cu privire la oi întâietate se cuvine mai ales oilor mari, cărnose, lăptoase și bogate în lână frumoasă și subțire, moale și lungă, deasemenea se cuvine întâietate oilor de soiu vestit și însoțite de miei cu blană aleasă. Rassa țigaie și stogoșe se preferă rassei bārsane (țurcane).

CĂRȚI NOUE ȘI REVISTE

— **O nouă lucrare a dlui N. Iorga**. Cetim în »Familia»: Dl N. Iorga a cetit în ședința publică a Academiei Române dela 2/15 Iulie, când s'a sêrbat memoria lui Ștefan-cel-mare, un memoriu, care s'a publicat apoi în Analele acestei instituțiuni. D-sa a reprodus acest memoriu, fără note, în o broșură tipărită la »Minerva» în București. Titlul broșurei este »Ștefan-cel-mare și Mihaiu Viteazul, ca întemeietorii bisericii Românilor din Ardeal». Autorul în conformitate cu ceea-ce a susținut și până acum, arată că Ștefan-cel-mare a făcut cea dintâi mănăstire românească pe pământul Ardealului, pe Someș, mai jos de Dej. Ea se numi mănăstirea Vadului, după satul Vad, care și el își ia numele dela un vad pe apa Someșului (ungurește satul se cheamă Kolostor-Vad) adevă mănăstirea Vadului. El i-a dat un păstor românesc, care dimpreună cu urmașii sei au atârnat de Moldova, au fost aleși de Domn, hirotoniți de metropolitul Moldovei și recomandați de scrisori domnești către puterile din Ardeal. — Mihaiu Viteazul a întemeiat în Belgrad (Alba-Iulia) metropolie română și-i făcu danii întinse. Până atunci — scrie D-sa — nu fuseră măcar episcopi români în Belgrad. Pe coperta volumului o ilustrație înfățișează pe Ștefan-cel-mare și Mihaiu Viteazul ținând 2 biserici, reprezentând episcopia și metropolia întemeiată de ei în Ardeal. Prețul 50 bani.

— **»Sămănătorul»** despre *Cărțile Săteanului Român*. Escelenta Revista literară din București, al cărei suflet este distinsul profesor și scriitor, *N. Iorga*, publică într'un număr din Mai următoarele aprecieri despre modesta noastră bibliotecă:

*În editura foii săptămânale »Răvașul» din Cluj a început să apară o folositoare bibliotecă populară, cuprinzând mici povestiri literare și morale pentru învățarea și limpezirea sufletelor țărănești. Au ieșit până acum două broșuri de acestea: întâia răspundește o schiță a d-lui G. Stoica (Hîrca), publicată și în revista noastră, ear a doua adună într'un mănunchiu, sub titlul **Pecatele noastre**, o serie de sfaturi morale cuminiți ale d-lui Petru Suciu, la adresa poporului sătean. Broșurile sunt scrise într'o limbă curată, simplă și mișcătoare; sinceritatea stilului și a ideilor găsește ușor calea spre sufletul țeranolui.*

Pentru cei-ce vor să aibă la casă o revistă literară cum se cade, le recomandăm »Sămănătorul» (București Strada regală Nr. 6).

— **»Albina»**, revista populară din București (Strada Măntuleasa Nr. 9). Anul VII. Nr. 48 are cuprins felurit, ca totdeauna, și interesant. Sub titlul **Cei chemați!** publică un circular al ministrului de instrucțiune din București, adresat învățătorilor, arătând care este chemarea lor în mijlocul poporului sătean în anul acesta de *secetă*. Regretăm că n'avem loc să dăm în întregime acest circular care s'ar potrivi și la noi. — Din articolul poetului *G. Coșbuc*, (il reproducem în »Foiță») vedem ca o noutate, că compatriotul nostru poet a făcut o lungă călătorie prin America-Sudică, lucru de care la noi n'a știut.

— **Odele lui Quintus Horatius Flaccus**, traduse românește în proză și provăzute cu interpretări în folosul tinerimei studioase și al privaților, de Gavriil Pop, canonic. — Fascic. I. Blaj, 1904. Tip. Seminarului archidieceșan.

Sub acest titlu au început se apară în traducere românească odele celui mai greu poet clasic latin, pe care și astăzi studenții sunt ținuți a-l studia și interpreta în liceele noastre. Este senină privescerea de a vedea un venerabil bătrân de aproape 80 ani, lucrând neobosit cu gândul la ușurarea tinerimei, spre a deluși în proză limpede încurcatele versuri ale lui Horatius. Că munca aceasta era de lipsă și de folos a se face se poate vedea din chiar prefața harnicului traducător, care pare că prin glasul sângelui și prin puterea tradițiunei timpului, în care însuși a studiat, păstrează încă un interes așa de viu lunei clasice, spre care generațiile de astăzi numai de silă își mai întorc privirile. Eată aceasta prefața:

E cunoscut, că dintre poeții clasici latini Horatius este cel mai greu de înțeles, ce se vede de acolo, că interpretării cei mai însemnați îl țin în unele locuri a nu fi destul de chiar, pentru aceea se abat unii de alții în interpretarea lui.

De aceea cuget, că fac servitiu bun tinerimei studioase și celor ce au voie a se ocupa cu clasicii latini prin traducerea în proză în limba română a odelor acestui poet clasic latin cu interpretări.

Sper, că bărbații de specialitate îmi vor ierta, că ca diletant m'am apucat de un lucru, cu care dînșii sunt chemați a se ocupa.

Observ, că odele, cari nu sunt pentru școală, le-am omis.

Traducătorul.

Prețul acestei broșuri, care cuprinde 14 ode, și după care vor urma altele, costă 40 fileri.

Posta Redacțiunii.

Veritas. N'am cerut să se discute la noi chestia, ci în ziarele de zi. »Révașul« e prea mic și apare prea rar, pentru a avea pretenția să deschidă o astfel de discutiune. Vom folosi altcum scriselc D-V.

— **Cărți românești** se găsesc în Cluj la librăria *Eric Fabritius*, în piață.

— **Un învățacel** se primește în tipografia »Carmen« a dlui Petru P. Barițiu din Cluj (Strada Ferencz József-út 58).

Szám 12206/1904. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kolozsvári királyi törvényszék mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy az »Economicus« takarékpénztár és hitelintézet részvénytársaságnak törvényes időben beadott utóajánlati kérvénye alapján a 7465—1904. tkvi sz. végzés folytán Bode Szimion ellen 1904. évi augusztus hó 7 napján megtartott árverés az 1881. LX. t.-cz. 187. §. alapján hatálytalannak nyilvánítván Almasán Vazul végrehjtatanak Bode Szimion végrehajtást szenvedő ellen 142 kor. 80 fill. tőkekövetelés és járulékaí iránti végrehajtási ügyben az újabb árverést elrendelte a Kolozsvár vidéki királyi járásbíróóság területen levő Magura község és határon fekvő és a magurai 88 sztjkvben A l. 1—10 rend 340, 355, 361.1, 601, 606, 664, 696, 726, 752, 753, 754, 764, 1543 és 1544 hrsz. ingatlanokra 20 korona utóajánlatibecsértékben mint ezennel megállapított kikiáltási árban és-hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1904 évi október hó 29-iknapjándélelőtt 10 órakor Magura község előljárósági íródjába megtartandó nyilvános árverésen fognak, de csak az utóajánlati becsérbékekben vagy azon felül eladatni.

Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan alapárverési becsárának 10% -át vagyis 106 koronát készpénzben vagy az 1881. LX. törv. cikk 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött keréhez letenni, avagy az 1881. évi LX. törvénycikk 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni a kolozsvári kir. törvényszék mint tkvi. hatóság.

Kolozsvár, 1904. évi szeptember hó 7 napján.

Dr. Szentkirályi Gyula
kir. tszéki abiró.

La administrația „Révașului“ se află:

„**Visuri trecute**“ de Al. Ciura.

Prețul 1 cor. plus 10 fil. porto.

„**Cântece**“ de Emil Sabo.

Prețul 1 cor. plus 10 fil. porto.

Distins cu diplomă de onoare.

Bernáth E. Sándor magazin de mașini de cusut și biciclete; deposit de instrumente musicale. Liferantul poștei și telegrafului ung. reg.

Cluj—Kolozsvár (lângă podul Someșului.) Vind și în rate lunare și garantez 5 ani pentru mărfurile mele. — În atelierul meu mechanic, aranjat cu lumină electrică și motor, fac grabnic și cu preț moderat, reparaturi, suflări cu nichel, emailuri de deosebite colori, în baia și cuptorul propriu.

Nr. Telefonului 412.

Liste de prețuri ilustrate trimit ori cui. Cine comandază provocându-se la aceasta foaie asigură oare care % bisericeii române celei noue din Cluj! — 44 (18—)

Cine suferă de **Epilepsie** și stări nervoase, se ceară (nevoie) sgârçiri broșura despre Epilepsie, care se trimite gratis și franco dela »Privil. Schwanen Apotheke,« Frankfurt a. Main. 21—52.

Salon de ras, frisat și parfumerie

Teodor Terziu
în Cluj.

Strada Kossuth: Lajos Nr. 1. (edificiul Hotelului „Central“)

Deposit de parfumeriile cele mai fine și specialități, săpunuri de toaletă, crème pentru mână și față, pudră, Eau de Cologne, apă de gură, perii de dinți, rociuri de păr și piepteni cu cele mai ieftine prețuri. 2—
Rog on. inteligență pentru binevoitorul springin.

Pentru sezonul de primăvară și vară
recomandă

NEUMANN M.

liferant c. și reg. de curte

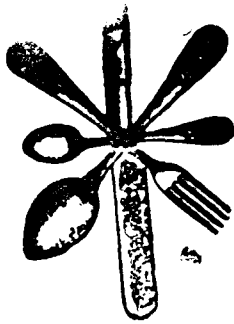
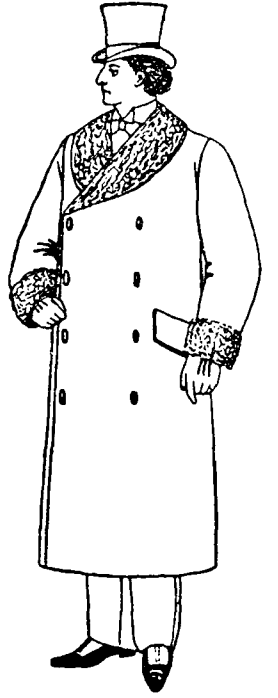
Cluj, (Kolozsvár) Mátyás király tér.

Haine de primăvară și vară.
Căpături de tranziție (Double, Ulster, Raglan).
Pardesiuri de primăvară.
Haveloc (cu mâneci și fără mâneci).
Căpături economice, cuptușite cu stofă.
Haine negre de salon și frac.

Mare deposit de vestminte pentru copii.

Mustre și liste de prețuri la cerere gratis și franco. — La comanda din provincia ca măsură e destul a trimite o haină veche.

21 (33—)

Gratis! O cumpănă de culină!

Pe prețuri fabulos de ieftine trimit din magazinul meu prea încarcat

mărfurile mele de argint mexican

recomitate în toată lumea pentru eselența lor și anume:

6 cuțite de masă de argint mexican	6 furcuțe de desert de argint mexican
6 linguri » » » » » »	1 lingură mare de supă » »
6 furcuțe » » » » » »	1 lingură mare de lapte » »
12 cuțite de desert » » » » » »	2 feșnice elegante de salon » »

După ori-ce comandă 46 bucăți la olaltă costă numai **6 fl. 50 cr.**

pe lângă asta dau ca present pe răspundere și gratis o cumpănă de culină, care arată bine până la 12½ chilogr. Argintul mexican e un metal de tot alb (și din lăuntru) pentru a cărui durabilitate și eselență calitate iau răspundere pe 25 ani. — Spediția se face trimițind banii înainte sau cu rambursă din magazinul european

3 fl. 40 cr. cu rambursă un vig de până de Scepusia pentru 6 cămeși bărbătești ori femești, 90 cm. lat. calitate eselență, garanție pe 6 ani; numeroase recunoștiință.

4 fl. 50 cr. cu rambursă 3 metri de stofă modernă pentru un vestmēt bărbătesc elegant, în coloare după plac.

Pentru 5 coroane trimit 4½ chlgr (cam 50 bucăți, puțin atinse) de **săpun fin de toaletă**, bine ales din săpun de rose, crini, lapte, scumpie, viorele, rezedă, jasmîn și lăcrimioare. Trimițând banii înainte ori cu rambursă spedează:

19—22 Casa centrală de mărfuri **DENKER JÓZSEF** Budapesta, Hernád u. 54

Janovitz Géza

Atelier de croitorie și mare magazin de vestminte gata, pentru bărbați și copii.

Cluj, Wesselényi M. u. 26. (Casa Economului.)

Efectuește ori ce comandă de haine, după măsura, în timp scurt. dacă se cere chiar și în 24 oare. x x x x x

Ține deposit bogat de haine gata mare parte făcute în atelierul său pentru bărbați și băieți, x x x x

Serviciu prompt.

Croitură elegantă.

Stofe durabile și solid lucrate.

Prețuri moderate.

43 (3—10).

„**THE STANDARD**“

fundată în anul 1825.

Efectuește

asigurări de viață

pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Incasso anual	Avere proprie
Cor.: 32,000.000	Cor.: 260,000.000
Dividende solvite	Despăgubiri de viață
Cor.: 170,000.000	Cor.: 520,000.000

Agentura generală pentru Transilvania:

Cluj, strada Ferencz-József nr. 17.

Filială pentru Ungaria:

Budapesta, strada Kosuth-Lajos, nr. 4. în palatul Standard. (Casa proprie).

Centrala generală:

Edimburg. (Anglia.)

55—.

Pentru 5 coroane trimit 4½ chlgr. (cam 50 bucăți, puțin atinse) de **săpun fin de toaletă**,

bine ales din săpun de rose, crini, lapte, scumpie, viorele, rezedă, jasmîn și lăcrimioare. Trimițând banii înainte ori cu rambursă spedează casa centrală de mărfuri Scheffer D. Sándor Budapest, VIII, Bezerédi-utza 3. szám. (37) 20—24.